

" MUZEJ GRADA ILOKA "

Ilok nesumnjivo spada u mali broj historijski najznačajnijih lokaliteta u Slavoniji. Historijska zbivanja koja su se odvijala u Iloku bila su ^{često} značajna ne samo za Slavoniju nego su bile i odsudne i za cijelu Evropu.

Od predhistorijskog naselja nastaje rimski grad Cuccium. U srednjem vijeku Ilok je jaki politički, kulturni i vojni centar otpora protiv Turaka i postaje prijestolnica posljednjeg kralja Bosne i Slavonije Nikole Iločkog koji je ovđe i kovao svoj novac. Ilok je tada bio ~~je~~ ^{od Budime do Pločnice} jedan od najljepših gradova na Dunavu. U Iloku je bila i srijemska biskupija. Godine 1523 održan je ovđe i sabor velikaša Ugarske i Hrvatske radi obrane od Turaka. Za vrijeme turske okupacije u Iloku je 160 godina stoevao turski paša za Srijem i istočnu Slavoniju. Nakon odlaska Turaka Srijem sa Ilokom pripao je papi Inocencu XI iz porodice Odescalchi što je i usmjerilo razvoj Iloka i okolice u određenom pravcu. Kulturni i politički život u Iloku i okolnim mjestima odražava se u jakom previranju i križanju interesa i uticaja izvana i pruža bogatu gradju za kulturnu i političku povijest.

Grad Ilok je danas već sam po sebi muzej sa kapitalnim arhitektonskim i historijskim spomenicima. Neposredno na području gornjeg grada bio je lociran rimski grad Cuccium. Na svakom zahvatu zemljinih radova dolazi ovđe do otkrića i nalaza počev od rimskih vodovodnih instalacija do zidova i pojedinačnih nalaza. Tu su i sredovječni zidovi i kule koji su djelomično i vrlo dobro sačuvani u izvrsnom stanju u dužini od cca jednog kilometra sa okruglim i četverouglatim kulama, zatim casa regi - kraljevski dvor posljednjeg kralja Bosne i Slavonije Nikole Iločkog koji u svojim temeljima datira navodno iz XII stoljeća a nadograđen od feudalaca Odescalchia i predstavlja jedan od najinteresant-

njih i najznačajnijih arhitektonskih spomenika u Slavoniji, - Franjevački samostan sa getskom crkvom, a za turskog vremena sjele pašaluka, - iz turskog vremena jedan pašin grob i turski ambar sa arabeskom, zatim ^{iz XVIII stoljeća} barokna kurija Brnjakovića, građanska arhitektura XIX stoljeća - bogata etnografska gradnja specifična za uže područje Ileka - pa konačno do grobnice Cvencearnejčina kao spomenika najnovijih historijskih zbivanja.

Nakon iscrpnih stadijskih predradnji koje su konkretizirala bogati i jedinstveni izložbeni materijal koji bi bio odgovarajuća ilustracija historijskog razvoja i značajnim historijskih zbivanja vezanih i s k l j u č i v e z a g r a d I l e k smatrano da bi koncepcija ovog muzeja trebala biti usmjerena na lokalitet Ileka. Prematome muzej bi bio isključivo " M u z e j g r a d a I l e k a ".

Već samo ova tematika užeg područja Ileka je tolike značajna i tolike bogata i specifična da je potrebno obraditi u Muzeju u Ileku isključivo ovo uže područje da bi se dobilo jedna monografsku cjelinu ovog lokaliteta.

Ovakova koncepcija ilečkog muzeja opravdava i činjenica da je u Vukovaru muzej kompleksnog tipa za područje općine Vukovar u čije područje je direktne uklepljene i šire i uže područje Ileka. Osim toga Muzej Slavonije u Osijeku, koji kao centralni muzej, obradjuje područje ^{cijela} ~~Slavonije~~ ^{pa} također obradjuje područje Ileka iz aspekta cijele regije. Ova okolnost uvjetuje potrebu da se Ileku kao historijskom lokalitetu posveti specifična pažnja i akcenti muzeja namjeni isključivo na grad Ilek, što muzeji u Vukovaru i Osijeku u svojoj općoj koncepciji nemogu akcentuirati.

Rezimirajući ove smatrano da bi M U Z E J U G R A D A I L O - K A trebale postaviti ove konkretne zadatke:

da sistematski sakuplja, čuva i obradjuje kulturna baštinu vezanu za historijski lokalitet grada Ileka

u arheološkim istrazi prikupljeni:

da u tom smislu obradjuje rimski grad Cuccinum u svim materijalno ^{novostima}

lima i temama vezanim za Cassinu kao osnovnom temom

da isto tako u historijskoj zbirci prikuplja građu i obrađuje sredovječni period Iloka, sa naročitim akcentom na predturski period Lovre i Nikale Iločkog, zatim turski period i postturski i feudalni period

da u etnografskoj zbirci prikuplja građu za studij materijalne i duhovne kulture naroda Iloka i neposredne okolice. Ova zbirka bi trebala biti jedna od najbitnijih zadataka muzeja radi brzog isčezavanja materijala na terenu.

da isto tako da obrađuje građanski period i narodnu revoluciju kao i NOB /sa akcentom na "Sremski front"/ i socijalistička izgrađnja

da postavi galeriju umjetnina sa akcentom na likovne kreatore regije

da se brine i za one spomenike grada Iloka koji nisu u muzeju nego stoje na terenu, da vrši službu zaštite spomenika kulture i prirode

U muzej bio bi uklopljen i kulturno historijski arhiv općine Ilok i arhivska služba.

Nakon oslobođenja niknulo je po cijeloj zemlji a naročito u pokrajini niz lokalnih i pokrajinskih muzeja. Ovi muzeji nastali su u glavnom privatnom inicijativom sabirača i ljubitelja starina, većinom dijelom već na bazi nekih sakupljenih zbirki ili na bazi interesa za sakupljanje. Ovi muzeji nastali su u glavnom kao potreba za očuvanjem kulturne baštine, kulturnih vrednota koje su u očima jednih bili bez vrijednosti dok su u očima drugih značile nenadoknadiivu vrijednost.

Da bi se uskladila ova dva ekstrema i da bi se zaštitile kulturne vrijednosti izdana je već u II.1945. uredba o zaštiti kulturnih spomenika na koju su nadovezani cijeli niz zakona i uredaba. Ovo je uticalo na osnivanje cijele mreže naročito lokalnih i zavičajnih muzeja među kojima bi i Muzej grada Iloka trebao da ima svoju određenu funkciju.

Većina naših pokrajinskih i lokalnih muzeja u Hrvatskoj osnovani su pod naslovom "Gradski muzeji". Tek neki muzeji nosili su naslov "Muzej grada...", kao muzej određenog lokaliteta, odnosno muzej sa specifičnim naslovom koji bi označavao i specifični ograničeni djelokrug rada muzeja na određeni historijski period odnosno određenu struku. Naslov "Gradski muzeji" vezani su bili u glavnom za osnivače - te su bili Gradska poglavarstva odnosno nakon Oslobođenja Gradski narodni odbori.

Pod tim okolnostima osnovan je i muzej u Iloku. Nakon sakupljene zbirke i nakon konkretnih rezultata rada i sistematskog studija mogla se iskristalizirati i koncepcija samog muzeja i stvoriti perspektivni plan za daljnji rad i razvoj muzeja.

